

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ

УДК 94:327(73)«2014/2022»

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2025-32-3>

Потєхін О.В.

<https://orcid.org/0000-0002-1856-2672>

Луцак В.В.

<https://orcid.org/0000-0003-1142-3271>

ПОЛІТИКА США ЩОДО УКРАЇНИ: НА ШЛЯХУ ДО ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ (ЛЮТИЙ 2014 Р. – ЛЮТИЙ 2022 Р.)

Політика адміністрації Обама щодо російсько-української війни заклала стратегічний курс, який, попри тактичні корекції, значною мірою зберігався за президентства Трампа і Байдена – аж до початку повномасштабного вторгнення. Він базувався на прийнятті доктрини «російської ескалаційної переваги» та наданні обмеженої за масштабом, оборонної за характером безпекової допомоги.

Внутрішньополітичні та міжсвідомчі дискусії у Вашингтоні щодо допомоги Україні фактично звелися до вузького питання постачання протитанкових комплексів Javelin, що блокувало системне обговорення інших критично важливих для України військових спроможностей – насамперед систем протиповітряної та протиракетної оборони, бойових танків, винищувальної авіації та далекобійних ударних засобів.

Санкції, запроваджені з метою підвищення «ціни» для Москви за агресію, не дали стримуального ефекту. У стратегічному вимірі така модель тиску не знижувала стимули Росії до ескалації, оскільки сприймалися російським керівництвом як прийнятна й керована плата за реалізацію пріоритетних геополітичних цілей.

Відмежування Сполучених Штатів від Мінського процесу не лише посилювало переговорні позиції Російської Федерації, а й оголило глибинну суперечність американського лідерства в Європі. Виник розрив між задекларованою роллю Вашингтона як гаранта європейської безпеки та його фактичним уникненням відповідальності за розв'язання ключової безпекової кризи у регіоні після «холодної війни».

Політика стримування, яку реалізовувала адміністрація Байдена напередодні повномасштабного вторгнення Росії, виявилася провальною як інструмент запобігання агресії, не змогла змінити стратегічну рішучість В. Путіна вдатися до силового сценарію. Водночас вона була відносно успішною як механізм управління кризою: забезпечила швидку консолідацію Заходу, створила інституційну та політичну основу для масштабної й скоординованої міжнародної підтримки України після 24 лютого 2022 р.

Ключові слова: російсько-українська війна, Адміністрація США, Конгрес США, санкції, безпекова допомога, стримування, ескалація, Мінський процес, європейська безпека.

На ставлення політикуму США до російської агресії проти України в період від лютого 2014 р. до лютого 2022 р. тією чи іншою мірою вплинули чотири групи американських публікацій, які стосуються дій та мотивів вашингтонських адміністрацій. Зазначимо, що поділ на ці групи є досить умовним, між деякими

з них не існує неподоланих бар'єрів – між першою і другою, а також третьою і четвертою групами. Необхідно також відмітити, що автори, які віднесені до перших трьох груп інколи кардинальним чином змінювали свою точку зору, еволюціонували в той чи інший бік.

Заслуговують уваги праці авторів, які в американському політикумі сприймаються як академічні, «респектабельні», нерідко без достатніх на це підстав. У цій статті ми відмовилися від традиційного поділу на політичних реалістів, лібералів та структуалістів, оскільки в межах досліджуваної проблематики він виявляється малоефективним.

Перша група – апологети політики Вашингтону, часто колишні державні службовці, яким властиві:

- Винайдення стратегічних рішень США щодо російсько-української війни, тоді як стратегії як такої в дійсності не існувало. Вашингтон втратив стратегічний інтерес до України ще в середині 1990-х рр. унаслідок її ядерного роззброєння. Після підписання Будапештського меморандуму 1994 р. реальні дії із забезпечення суверенітету та безпеки України були підмінені декларативною риторикою, що не передбачала жодних юридично зобов'язуючих механізмів.

- Прикриття провалу стримування російської агресії, в цілому самоусунення від врегулювання так званої «української кризи», американської бездіяльності на українському напрямку теоріями на кшталт сучасного «кризового менеджменту», «управління ризиками» та інші, при цьому наполягання на досягненні адміністраціями «найкращого результату за обставин, що склалися».

- Збереження дещо прихованого москвацентричного погляду на війну, нездатність визнати зовнішньополітичним пріоритетом для Сполучених Штатів існування демократичної, сильної, суверенної України та відповідно діяти для його реалізації, а також відсутність стійкості перед російським ядерним шантажем.

- Прагнення уникнути відповідальності за деградацію системи міжнародної безпеки та перекласти тягар її забезпечення на інших акторів, схильність до ситуаційних компромісів, небажання чітко ідентифікувати агресора та брак стратегічної ініціативи. У низці випадків апологетично налаштовані автори свідомо позбавляють російсько-українську війну міжнародного контексту, ігноруючи її європейський і глобальний виміри, що мало б, на їхню думку, позбавити Вашингтон відповідальності за війну в очах критиків.

Друга група – ліберальні критики політики США на українському напрямку, які тяжіють до центру в американському політичному спектрі, та консерватори, що знаходяться дещо правіше від нього (т.зв. рейганівські республіканці). Цю групу відносно легко окреслити: її представники з різним ступенем жорсткості, послідовності та аргументованості висловлюють позиції, принципово несумісні як із підходами авторів першої групи, так і з поглядами, характерними для третьої групи. Звичайно, інколи їхній критиці української політики

адміністрацій США або фактичної відсутності такої дещо бракує глибини та відвертості. Особливо це стосується частини колишніх державних службовців, зокрема дипломатів, для яких критичний аналіз нерідко обмежується рамками прийнятної для американського політичного мейнстріму політкоректності.

Третю групу становлять опоненти будь-якої допомоги Україні з боку США під час російської агресії, які ідентифікують себе як «політичних реалістів». Спроба докладного аналізу поглядів представників різних розгалужень цієї школи – класичних, наступальних та оборонних реалістів, неореалістів та ін. – вже здійснена в інших наших публікаціях[1, с. 29–49; 2]. Варто підкреслити, що політичний реалізм – це надзвичайно розмите поняття. Як стверджує сучасний класичний політреаліст Джонатан Кіршнер, «реалізм не є теорією – це відправна точка, філософська диспозиція, підхід, пов'язаний із сузір'ям теорій, що впливають із набору спільних припущень. Таким чином, за цією традицією можна розробити різноманітні контрастні, навіть конкуруючі теорії, ... реалісти часто не погоджуються один з одним щодо різних аспектів як теорії, так і їх практичних наслідків ...»[3]. Попри це, можна окреслити мінімальний набір спільних засад, характерних для політреалістів, недружньо налаштованих до України:

- Росія є великою державою, а вони завжди визначали й визначатимуть долю інших держав – середніх та малих, зокрема – України;
- Росія історично завжди була «оточена ворогами», тому її піклування про власну безпеку, включно з «вето» на вступ України до НАТО, є цілком виправданим та має знаходити розуміння та підтримку інших держав;
- Росія умиротвориться шляхом інтеграції у систему міжнародної (європейської та світової) безпеки як держава-лідер, а її національні інтереси, як їх розуміє Москва (забаганки), мають бути задоволені.
- Підтримка України Сполученими Штатами суперечить національним інтересам США, була помилкою, а Україні необхідно припинити опір і підкоритися Росії.
- Україна приречена на поразку у війні з Росією, тому підтримка неї Сполученими Штатами – це марнотратство грошей американських платників податків, які треба спрямувати на більш нагальні потреби.

Четверту групу становлять численні публікації дилетантського характеру, автори яких фальсифікують або перекручують факти щодо причин, перебігу й перспектив російського вторгнення в Україну, а також конспірологи й «пророки», чий доробок не є предметом даного дослідження¹. При цьому необхідно визнати, що вони справляють вплив на частину американської

---

¹ Див., наприклад: Abelow B. How the West Brought War to Ukraine. Understanding How U.S. and NATO Policies Led to Crisis, War, and the Risk of Nuclear Catastrophe. GreatBarrington, Massachusetts: Siland Press, 2022. 88 p.

авдиторії (переважно МАГА – республіканців). Доробок фальсифікаторів нерідко всерйоз сприймається й політреалістами.

Як справедливо стверджує Джеймс Кірчік, представники широкого спектра авторів – «від антиімперіалістів лівого спрямування до ізоляціоністів правого флангу та більш “респектабельних” реалістів між ними» – поділяють переконання, що Заходу недостатньо лише припинити постачання Україні оборонного озброєння. На їхню думку, він також має «спокутувати провину» за нібито «провокування» Росії та сприяти врегулюванню, яке відповідало б тому, що Москва визначає як свої «легітимні безпекові інтереси» [4].

У цій статті в основному ми спиралися на праці представників другої групи наведених у класифікації авторів [5; 6; 7; 8; 9; 10; 11], залучили також окремі публікації з групи «апологетів» американської політики [12; 13; 14; 15], а також низку офіційних документів органів влади США.

Виклад основного матеріалу. Російська агресія проти України в лютому 2014 р., що символічно припала на двадцяту річницю Будапештського меморандуму, стала демонстративним актом системної атаки Російської Федерації на ліберальний міжнародний порядок та післявоєнну архітектуру європейської безпеки [16]. Вона започаткувала тривалий гібридний конфлікт на території України, який із різною інтенсивністю тривав до лютого 2022 р.

Ця агресія призвела до демонтажу моделі «прагматичної співпраці» між Росією та Заходом, яку просувала адміністрація Барака Обама, і зруйнувала уявлення про сталість ліберального міжнародного порядку, очолюваного Сполученими Штатами після закінчення «холодної війни». Події 2014 р. остаточно спростували ідею можливості поступової демократизації Росії шляхом її інституційної інтеграції до західних політичних та економічних структур, а також продемонстрували хибність системної недооцінки стратегічних намірів, військових спроможностей і ревізійністських амбіцій Російської Федерації. Вони оголили недієздатність західної політики, яка тривалий час ґрунтувалася на припущенні раціональної та передбачуваної поведінки Москви у межах ліберального міжнародного порядку [8, р. 222–238].

Водночас агресія проти України зруйнувала поширене уявлення про Європу як переважно постконфліктний простір, у якому логіка силового протистояння поступилася місцем економічної інтеграції, політичній взаємозалежності та інституційно забезпеченому врегулюванню конфліктів. Повернення застосування військової сили як інструменту зміни кордонів у Європі стало якісним зламом безпекової парадигми та засвідчило завершення ілюзії «кінця історії» у європейському вимірі.

На тлі відсутності системної стратегії стримування РФ після війни в Грузії, російська агресія проти України змусила адміністрацію Обама діяти в режимі реактивного кризового управління. У цих умовах Вашингтон реагував на вже здійснений акт агресії та її поетапну ескалацію. Відбувалася подальша втрата стратегічної ініціативи, демонстрація неспроможності Сполучених Штатів та їх

союзників сформувати рамкові умови, за яких Москва була б змушена адаптувати свою поведінку до існуючих міжнародних норм і правил, а не ігнорувати та руйнувати їх. У сформованій конфігурації саме Кремль визначав темп, форми та межі конфлікту [17].

Кожен наступний крок Росії після анексії Криму – від підтримки і озброєння проксі-формувань на Донбасі до введення в Україну підрозділів регулярних Збройних сил та спецслужб РФ у серпні 2014 р.– виконував функцію так званого «підвищення ставок» у розпочатій нею гібридній війни. На ці дії США та їхні союзники реагували постфактум, навздогін подіям, а не здійснювали стратегічне управління динамікою конфлікту або «керування ескалацією», властиве практикам часів «холодної війни» [7].

Реагування адміністрації Обами на російську агресію визначалася нездоланими суперечностями між двома цілями американської зовнішньої політики. Перша, пріоритетна полягала у прагненні локалізувати конфлікт, мінімізувати дійсні та уявні ризики так званої «ескалації» та за будь-яку ціну уникнути прямої військової конфронтації з Російською Федерацією. Друга визначалася бажанням зберегти репутацію США як лідера демократичного світу, оскільки Революція гідності мала безумовний позитивний резонанс у громадській думці на Заході. Звідси – усвідомлення необхідності риторично підтримувати суверенітет та територіальну цілісність України.

Як слушно зауважив Девід Креймер, «відповідальність за допомогу Україні було покладено на [віцепрезидента] Дж. Байдена, а не на президента, і цей факт не залишився непоміченим Кремлем. Обама зустрівся з Порошенком у Вашингтоні у вересні 2014 р., але він ніколи не подорожував до України, щоб продемонструвати американську солідарність [з українським народом]. У Москві та інших столицях розцінили цю недостатню зацікавленість... як індикатор того, що ситуація в Україні не є високим пріоритетом для Вашингтона. Обама, здавалося, прагнув позбутися відповідальності за розв'язання української ситуації та покласти її на канцлера Німеччини і президента Франції» [18, р. 101].

Президент Обама та його найближче оточення неодноразово наголошували на обмеженості американських безпекових зобов'язань щодо України. На основі великого інтерв'ю з Б. Обамою журналіст Джеффри Голдберг сформулював засади підходу Білого дому до Росії, України та російсько-української війни: «Україна є ключовим інтересом для Росії, але не для Америки, тому Росія завжди матиме перевагу в ескалації». Він наводив слова Обами про те, що «Україна, яка не є членом НАТО, залишатиметься вразливою до військового домінування Росії, незалежно від того, що ми робитимемо» [19]. У межах цієї логіки Москва розглядалася як актор, готовий приймати на себе вищий рівень ризику ескалації задля захисту того, що вона вважає своїми «життєво важливими інтересами». Натомість Вашингтон послідовно виходив із пріоритету уникнення прямого військового зіткнення з Росією. Така асиметрія у

готовності до ризику та у стратегічній оцінці важливості України для обох сторін оцінювалася в експертному середовищі як російське «домінування в ескалації» (*escalation dominance*) у межах так званої «доктрини Обама», спадщина якої зберігалася у політиці наступних адміністрацій США [5; 20].

Адміністрація Обама, як і її західні союзники, виходила з тези про відсутність перспективи військового вирішення конфлікту, що фактично подавало сигнал Кремлю, окреслюючи бар'єр західної залученості: Сполучені Штати за жодних обставин не вступатимуть у військове протистояння з Росією через війну в Україні [21; 22].

Вашингтон, відкинувши військову опцію, дотримувався політики «стратегічного терпіння» (закріпленої в Стратегії національної безпеки 2015 р.), яка ґрунтувалася на уявленнях про обмеженість довгострокових ресурсів і спроможностей Російської Федерації. Мета цього підходу полягала в поступовому накопиченні політичних, економічних та репутаційних витрат, здатних у середньо- та довгостроковій перспективі перевищити потенційні геополітичні вигоди від агресії проти України. У межах цієї парадигми подальша ескалація з боку Москви мала трансформуватися у стратегічну поразку, визначену не військовим розгромом, а погіршенням її міжнародного становища, ослабленням економічного потенціалу та зростанням міжнародної ізоляції. Відповідно, основна ставка робилася на вирішення конфлікту шляхом переговорів, а головними інструментами стримування та тиску обиралися санкції, міжнародна ізоляція Росії та збереження трансатлантичної єдності між США та Європейським Союзом.

Сполучені Штати відреагували на анексію Криму та початок війни на Донбасі швидше та рішучіше, ніж Європейський Союз, запровадивши низку адресних і секторальних санкцій проти РФ у березні/липні 2014 р. Виконавчі укази № 13660, № 13661 та № 13662 створили правову основу для застосування обмежень щодо фізичних і юридичних осіб, включно з високопосадовцями та структурами фінансового й оборонного секторів, причетними до анексії Криму та агресії на сході України. У грудні (Виконавчий указ № 13685) було запроваджено повну заборону на торгівлю, інвестиції та надання послуг у тимчасово окупованому Криму. Починаючи з 2015 фінансового року, федеральні закони США «Про асигнування на діяльність Державного департаменту, закордонні операції та пов'язані програми» включають норму (секція 7047), яка забороняє надання іноземної допомоги урядам, які вживають «активних заходів» на підтримку анексії Криму, а також обмежує використання коштів для суб'єктів, що визнають російський суверенітет над Кримом чи іншими окупованими територіями України [23]. Дана норма залишалася чинною й станом на 2025 фінансовий рік.

Водночас доступні жорсткі економічні інструменти – відключення Російської Федерації від системи *SWIFT* (крок, який перебував у полі активного експертного та політичного обговорення) [24], а також замороження російських

суверенних активів (зокрема активів Центрального банку РФ) із подальшим використанням їх на користь України – так і не були застосовані аж до початку широкомасштабної війни. За адміністрації Обами санкційна практика обмежувалася замороженням активів окремих російських посадовців та компаній у межах персональних санкцій проти представників еліт, але не поширювалася на державні фінансові резерви [25]. Загалом Вашингтон переоцінив стримувальний потенціал обмежених санкцій, масштаб і жорсткість яких жодним чином не відповідали задекларованій меті: змінити поведінку Росії.

Адміністрація Обами на ранніх етапах так званої «української кризи» (після консультацій у Женеві, квітень 2014 р.) самоусунулася від прямої участі у процесі її врегулювання. Зокрема, Сполучені Штати, хоч і проголошували свою підтримку процесу, не залучилися до Нормандського формату, відповідно, не брали участі у формуванні й імплементації Мінських домовленостей (Мінськ-1 та Мінськ-2). Відповідальність за переговорний процес Вашингтон переклав на європейських партнерів – передусім Францію та Німеччину. Хоча провідна роль європейських держав у врегулюванні безпекових криз на континенті виглядала логічною, вони не володіли тією геополітичною вагою та набором інструментів тиску, які могли забезпечити Сполучені Штати. Крім того, високий рівень енергетичної та торговельної взаємозалежності ключових європейських учасників переговорів із Росією суттєво впливав на їх позиції на переговорах та створював можливості для Москви формувати умови, сприятливі для закріплення силою досягнутого статус-кво [26].

У результаті Мінський процес трансформувався з механізму «деескалації конфлікту» в інструмент тиску на Україну, спрямований на нав'язування їй асиметричних поступок, а не на створення дорожньої карти виведення російських військ та відновлення територіальної цілісності України. Стратегія дипломатичного «аутсорсингу», обрана Вашингтоном, сприяла консервації конфлікту, створюючи ілюзію активного мирного процесу без реальних перспектив його завершення на умовах міжнародного права. Звернення України щодо необхідності прямого залучення США до переговорного формату систематично відхилялися.

Паралельний мінському двосторонній переговорний трек «Нуланд–Сурков» не отримав відгуку ані з боку Києва (оскільки суперечив принципу «нічого про Україну без України»), ані з боку європейських учасників Нормандського формату. Дипломатичними каналами неодноразово висловлювалися сумніви щодо ефективності цього треку, він не дав якихось позитивних результатів та зник. За відсутності наміру США ухвалювати рішення щодо України без її участі, така логіка вже тоді була притаманна російській стороні, про що свідчили неодноразові публічні заяви Москви про бажання домовлятися про Україну зі Сполученими Штатами, а не з українською владою [27].

Конгрес США продемонстрував достатню двопартійну єдність і оперативність у засудженні дій Кремля та підтримці заходів, спрямованих на посилення тиску на Російську Федерацію. Уже в квітні 2014 р. Президент Обама підписав ухвалений обома палатами Закон США «Про підтримку суверенітету, цілісності, демократії та економічної стабільності України», який заклав комплексний підхід до підтримки України, поєднуючи політичні, економічні та безпекові інструменти допомоги [28].

На тлі систематичних порушень Мінського протоколу (Мінськ-1, 5 вересня 2014 р.) та фактичного невиконання режиму припинення вогню у грудні 2014 р. було ухвалено Закон США «Про підтримку свободи України», який передбачав розширення військово-технічної допомоги Києву та посилення санкційного тиску на Російську Федерацію². Закон уповноважував Президента США здійснювати постачання Україні оборонних озброєнь, зокрема протитанкових систем, контрбатареїних радарів, розвідувальних безпілотних комплексів та засобів захищеного зв'язку, а також розширювати програми підготовки українських військовослужбовців. Загальний обсяг дозволених асигнувань на підтримку України становив скромну суму у 350 млн дол. на 2015–2017 фінансові роки [29].

Отже, 2014 р. Конгрес США надав адміністрації Обами набір законодавчих і фінансових інструментів для реалізації безпекової політики щодо України, включно з можливістю передачі так званої «оборонної зброї». Відбувалася млява реалізація цих повноважень виконавчою владою, яка прагнула всіляко «не провокувати» агресора.

У Стратегії національної безпеки США (лютий 2015 р.) РФ визначалася як джерело регіональної нестабільності та виклик заснованому на правилах міжнародному порядку. Передбачалося підвищення «ціни» за агресію для Москви шляхом посилення санкційного тиску та застосування інших примусових, але суто невійськових інструментів; протидія російським дезінформаційним операціям; а також довгострокова підтримка союзників США [30]. Втім Стратегія не осуджувала незаконну анексію росіянами Криму, а, головне, не визначала конкретні параметри чи характер воєнної допомоги Україні (такі ж вади були властиві Стратегії національної оборони). Документ залишав можливість обмеженої співпраці з Москвою за умови корекції її зовнішньополітичного курсу та «дотримання принципів суверенітету й територіальної цілісності сусідніх держав». США намагалися уникнути повного розриву з Росією, розглядаючи Кремль як ключового партнера у врегулюванні ситуації в Сирії, протидії ІДІЛ та, передусім, у переговорах щодо ядерної програми Ірану [11].

---

² У процесі фіналізації законопроекту Конгрес вилучив із тексту важливе положення щодо можливості надання Україні (та Молдові) статусу основного союзника США поза межами НАТО. Цей пункт був присутній у низці попередніх редакцій законодавчих ініціатив 2014 р. (зокрема в H.R. 5190, S. 2828, H.R. 5782), однак до остаточної версії закону не увійшов.

Безпідставні побоювання того, що нарощування бойових спроможностей України може спровокувати неконтрольовану ескалацію воєнних дій з боку Росії, а, у найгіршому сценарії, призвести до прямого військового зіткнення між Москвою і НАТО, визначали підхід адміністрації Обами до військової допомоги Києву впродовж усього його президентства. У практичному вимірі ці міркування вилилися в політику прихованого ембарго на постачання Україні озброєнь.

Водночас в Конгресі сформувався консенсус, згідно з яким летальна оборонна допомога Україні не розглядалася як чинник потенційної небезпечної для США «ескалації». Навпаки, її трактували як необхідний інструмент стримування російської агресії та підвищення вартості подальших наступальних дій Кремля. Зокрема, наголошувалося, що без сучасних протитанкових систем Україна нездатна протидіяти перевазі Росії в бронетехніці, а відмова США від надання важких озброєнь посилює переконання російського керівництва у відсутності для нього неприйнятних ризиків.

Особливо гострі дискусії щодо необхідності посилення оборонного потенціалу України тривали 2015 р. Це було викликане перебігом бойових дій на Донбасі, зокрема наслідками поразок українських військ під Іловайськом (2014 р.) та Дебальцевим (2015 р.), які продемонстрували критичну вразливість українських сил перед обличчям агресії із застосуванням підрозділів регулярних ЗС РФ. У січні–березні 2015 р. американські законодавці з обох партій неодноразово зверталися до Білого дому з вимогою реалізувати повноваження, передбачені Законом «Про підтримку свободи України», та розпочати постачання сучасних оборонних озброєнь.

Голова Комітету Сенату США з питань збройних сил, сенатор-республіканець Джон Маккейн, зазначав, що посилаючись на те, що «вони [українці] не просять про присутність жодного іноземного солдата на своїй землі ... Я дещо приголомшений таким запеклим опором наданню допомоги у вигляді озброєння» [31]. Голова Комітету Сенату США з питань міжнародних відносин, сенатор-демократ Роберт Менендес, підкреслював, що «забезпечення України такою нелетальною допомогою, як прилади нічного бачення, це добре, але надання українцям можливості бачити росіян, що наступають, замість зброї, щоб зупинити їх, не є рішенням проблеми» [32]. Конгресмен-республіканець Кріс Сміт, голова Гельсінської комісії США, під час слухань у Комітеті Палати представників з міжнародних справ заявив, що адміністрація США де-факто запровадила ембарго на постачання оборонних озброєнь Україні [33].

У лютому 2015 р. група з восьми колишніх високопосадовців США та НАТО оприлюднила незалежний аналітичний звіт «*Збереження незалежності України, протидія російській агресії: що мають зробити Сполучені Штати та НАТО*», у якому обґрунтовувалася стратегічна необхідність розширення військової допомоги Україні, включно з рекомендацією виділити 3 млрд дол.

протягом трьох років для посилення обороноздатності, насамперед шляхом постачання протитанкових комплексів *Javelin*, тактичних БПЛА, броньованих автомобілів *Humvee* та контрбатарейних радарів [34].

26 березня 2015 р. Палата представників Конгресу США ухвалила резолюцію H.Res.162 із закликом до Президента США забезпечити надання Україні військової допомоги, включно з летальними озброєннями. Документ отримав широку двопартійну підтримку – 348 голосів «за» при 48 «проти» [35]. Закон США «Про національну оборону» (NDAA) на 2016 фінансовий рік передбачав виділення 300 млн дол. допомоги Україні, з яких до 50 млн могли бути спрямовані на «летальну допомогу» [36].

Білий дім принципово утримувався від передачі Україні озброєнь, дотримуючись моделі так званої «нелетальної підтримки» (*train and equip*), спрямованої на поступове підвищення обороноздатності Києва без жодних намірів створити потенціал асиметричного військового стримування подальшої російської агресії. Розбіжності між відносно широким консенсусом у Конгресі та експертному середовищі, з одного боку, і невиправдано обережною позицією виконавчої влади – з іншого, було ключовою суперечністю американської політики щодо України часів президентства Обами. Втім треба враховувати, що, зважаючи на розмір виділених асигнувань, навіть реалізація пропозицій першої з названих груп була нездатна створити такий потенціал.

Адміністрація США обмежилася наданням переважно нелетального обладнання: бронежилетів і касок, тренувальних протитанкових засобів, розвідувальних безпілотних літальних апаратів, засобів зв'язку, медичного оснащення, а також розгортанням програм підготовки українських військовослужбовців. Зокрема, у 2015 р. було започатковано багатонаціональну тренувальну групу (JMTG-U) на Яворівському полігоні [37]. Ці заходи сприяли деякому підвищенню тактичної стійкості, професійного рівня та загальної обороноздатності Збройних сил України, а також поступовому наближенню українського сектору безпеки й оборони до стандартів НАТО. Але їхній вплив мав переважно середньо- та довгостроковий характер і не передбачав формування потенціалу асиметричного стримування агресора. Надана допомога жодним чином не забезпечувала Україні спроможності змінити співвідношення сил на полі бою, стримати просування російських сил за межі окупованих на той час територій, не кажучи вже про передумови для відновлення українського контролю над ними.

Показовим проявом такої надмірно обережної політики стало передання Україні восени 2015 р. двох нових контрбатарейних радіолокаційних систем вартістю 10 млн дол. кожна. З метою мінімізації ризиків ескалації та зняття «занепокоєнь» російської сторони ці системи були модифіковані таким чином, що українські сили могли використовувати їх для ведення вогню у відповідь лише у разі обстрілів з територій, контрольованих підтримуваними Росією сепаратистами на Донбасі, але не у випадку, якщо відповідні цілі перебували на

території Російської Федерації [38]. США свідомо обмежили функціональні можливості переданих радарів, аби унеможливити трактування застосування американської техніки як ескалаційного кроку з боку України.

В межах Закону США «Про національну оборону» (NDAA) на 2016 фінансовий рік було започатковано щорічну програму в рамках оборонного бюджету – «Ініціативу зі сприяння безпеці України» (USAI), яка стала довгостроковим інструментом підтримки обороноздатності України [39]. Запуск USAI можна розглядати як обережний еволюційний крок у безпековій політиці США щодо України, який не підважував базову політику «уникнення ескалації», але створював деякі інфраструктурні передумови для системної взаємодії у сфері оборони. На відміну від прямих поставок зі складів Збройних сил США, програма USAI передбачала закупівлі у американських виробників сучасних озброєнь та військового обладнання. Однак до початку широкомасштабної війни її здебільшого використовували для підготовки українських військовослужбовців, розвитку логістичної інфраструктури, технічного обслуговування та модернізації наявного озброєння радянських зразків і військової техніки.

Адміністрація Трампа (2017–2021 рр.). Під час президентської кампанії 2016 р. у США позиція кандидата від Республіканської партії Дональда Трампа щодо російсько-української війни, статусу Криму, зобов'язань США перед союзниками по НАТО та можливості «перезавантаження» відносин із Путіним викликала серйозне занепокоєння як у Києві, так і серед союзників США. Зокрема, Трамп неодноразово заявляв про готовність розглянути визнання окупованого Криму частиною Російської Федерації, а також можливість перегляду або зняття американських санкцій у разі досягнення домовленостей із Москвою [40].

Після перемоги на виборах і вступу на посаду президента його публічні погляди щодо російсько-української війни не зазнали принципових змін³. Проте американська система стримувань і противаг, а також інституційна інерція зовнішньої та безпекової політики унеможливили трансформацію дестабілізуючої ситуації риторики президента у конкретні політичні рішення. У результаті в період першого президентства Трампа сформувався своєрідний парадокс: з одного боку – суперечлива, часто примирлива щодо Кремля риторика глави держави, а з іншого – фактичне слідування політиці США щодо України, закладеної адміністрацією Обами, втім доповнене деякими практичними кроками у сфері санкційного тиску та безпекової допомоги.

---

³ Див., наприклад: Трамп розкритикував положення щодо Криму та Росії в оборонному бюджеті США. *Голос Америки*. 15 серпня 2018. URL: <https://surl.lu/iaivil>; Ioffe J., Nardelli A. Trump Told G7 Leaders That Crimea Is Russian Because Everyone Speaks Russian In Crimea. *BuzzFeedNews*. June 14, 2018. URL: <https://surl.li/ukeyba>

Вирішальну роль у цьому відіграла позиція Конгресу, а також значної частини республіканського істеблшменту й апарату національної безпеки, які виступали за збереження та поступове розширення санкційного режиму проти Росії і за закріплення військової допомоги Україні на інституційному рівні.

У грудні 2017 р. адміністрацією Трампа була опублікована Стратегія національної безпеки США. Головною метою в ній вважалося виведення Америки на перше місце (*America first*) шляхом «внутрішнього відродження та досягнення лідируючих позицій у різних сферах, що забезпечить її національні інтереси і стане прикладом для інших держав». Керуючись транзакційною логікою Трампа, СНБ-2017 трактувала світ не як «міжнародне співтовариство» чи «спільноту націй», а як арену жорсткої конкуренції між великими державами [41]. У цьому контексті Росія та Китай були чітко визначені як ревізійні держави, що системно діють проти Сполучених Штатів та їхніх союзників, прагнучи підірвати існуючий заснований на правилах міжнародний порядок, і розширити власні сфери впливу. Документ акцентував увагу на необхідності спільних дій США та Європи щодо протидії російській підривній діяльності. На відміну від СНБ-2015, у новому документі використовувалося слово «вторгнення» Росії в Україну замість офіційно визнаного, передусім у документах ООН, терміна «агресія».

Ключовим стратегічним зрушенням, що відрізняло політику адміністрації Трампа від підходу Обами, стало ухвалення (під тиском Конгресу та структур національної безпеки) рішення спочатку про продаж Україні снайперських гвинтівок *Barrett M107A1* (грудень 2017 р.), а згодом протитанкових ракетних комплексів *Javelin* через механізм *Foreign Military Sales* (FMS). Стосовно *Javelin* рішення було формалізоване у 2017 р. та реалізоване у 2018-му і передбачало постачання 210 ракет і 37 пускових установок на загальну суму близько 47 млн дол. [42]. Фактично відбувся перетин неформальної «червоної лінії», встановленої для США адміністрацією Обами, яка свідомо утримувалася від надання летальної зброї Україні з надуманих міркувань уникнення ескалації у відносинах із Росією. Втім адміністрація Трампа зафіксувала умови, згідно яких комплекси *Javelin* не могли бути використані на полі бою, тобто заборонила їхнє застосування [43]. Тому ефект від наданої зброї мав радше символічний та буцімто стримуючий характер, штибу якогось «страхового полісу» проти ескалації з боку Москви.

США продовжили та дещо посилили санкційний тиск на Російську Федерацію. 2 серпня 2017 р. президент підписав комплексний Закон «Про протидію супротивникам Америки через санкції» (CAATSA), схвалений переважною більшістю в обох палатах Конгресу [44]. У другому розділі закону «Про протидію впливу Росії в Європі та Євразії» (CRIIEA) було визначено, що політика США передбачає: підтримку уряду України у відновленні суверенітету й територіальної цілісності; невизнання незаконної анексії Криму та будь-яких територіальних змін, здійснених із застосуванням військової сили;

надання допомоги Україні у реформуванні енергетичного сектору та зменшенні залежності від російських енергетичних ресурсів; активну протидію реалізації проєкту «Північний потік-2», який розглядався Вашингтоном як інструмент геополітичного впливу Росії, загроза енергетичній безпеці Європи та транзитній ролі України. Важливо, що законом було обмежено можливості Білого дому для одностороннього скасування або пом'якшення санкцій без згоди Конгресу. Це підвищило стійкість і передбачуваність санкційної політики США, перетворивши її на довгостроковий інструмент впливу, менш залежний від персональних рішень президента.

Важливим кроком стало оприлюднення 25 липня 2018 р. «Кримської декларації» (також відомої як «Декларація Помпео»), яка закріпила політику невизнання анексії Криму Росією як офіційну позицію адміністрації Трампа [45]. Цей документ чітко фіксував зобов'язання США не визнавати зміну статусу півострова та дотримуватися принципу невизнання доки територіальна цілісність України не буде відновлена. Декларація була оприлюднена через десять днів після зустрічі президента Трампа та Путіна у Гельсінкі, що супроводжувалася заявами президента США, які давали підстави сумніватися у твердості американської позиції щодо Криму. Особливу вагу декларації надала встановлена в тексті історична паралель із Декларацією Веллеса 1940 р. про невизнання радянської окупації країн Балтії. Це підкреслювало інституційну довгострокову природу американської політики невизнання незаконних анексій та забезпечувало її стабільність незалежно від коливань президентської риторики та його транзакціоналістських тенденцій у зовнішній політиці.

Реакція США на інцидент у Керченській протоці в листопаді 2018 р., коли росіяни захопили три українські військові кораблі та членів їхніх екіпажів, стала підтвердженням поступового перегляду американського підходу до проблем безпеки України. У відповідь Конгрес США ухвалив резолюції S.Res.709 [46] та H.Res.1162 [47], які закликали до негайного звільнення захоплених українських моряків, повернення кораблів, а також до посилення політичної, економічної та оборонної підтримки України, зокрема шляхом розвитку її морських спроможностей.

На цьому тлі резолюція Сенату (S.Res.74) від 16 липня 2019 р., присвячена п'ятій річниці Революції гідності, підтвердила курс на зміцнення обороноздатності України «на суші, морі та в повітрі» як елементу стримування російської агресії. Документ також повторно підтвердив заяву Державного департаменту, що політика США полягає у тому, щоб ніколи не визнавати незаконну анексію Криму Російською Федерацією [48].

Ці декларативні позиції набули деякого практичного виміру в політиці військової допомоги США Україні у сфері морської безпеки. У 2018 р. Берегова охорона США безоплатно передала Україні два патрульні катери класу *Island*, які офіційно були введені до складу ВМС ЗСУ у листопаді 2019 р. [49]. Починаючи з 2020 фінансового року, Закон США «Про національну оборону»

(NDAA, секція 1244) офіційно розширив номенклатуру допомоги за програмою USAI, включивши системи берегової оборони та протикорабельні ракетні комплекси [50]. Влітку 2020 р. Державний департамент США схвалив продаж Україні 16 патрульних катерів класу *Mark VI* та супутнього обладнання на загальну суму близько 600 млн дол. за механізмом *Foreign Military Sales* [51]. Контракти на їхнє будівництво Пентагон уклав із компанією *SAFE Boats International*, перший з яких – у січні 2021 р. [52]. Хоча жоден катер *Mark VI* досі не був переданий Україні, побудова катерів і підготовка екіпажів тривали. У сукупності ці рішення засвідчили поступовий зсув американської безпекової допомоги від переважно «сухопутного» (армійського) виміру до участі у підвищенні морських спроможностей України.

Підхід адміністрації Трампа до Мінського процесу наслідував закладений попередньою адміністрацією. США уникали прямої участі у процесі переговорів та зосереджувалися на дипломатичних каналах, які доповнювали Нормандський формат. Найбільш відомим із них був двосторонній трек «Волкер–Сурков». На думку американців, він був покликаний узгодити параметри міжнародної миротворчої місії під егідою ООН, яка мала б отримати мандат Ради Безпеки ООН, сприяти виведенню російських військ і створити умови для відновлення контролю України над державним кордоном. Однак, попри регулярність контактів між сторонами, практична результативність цього дипломатичного каналу наближалася до нуля. Волкер неодноразово зазначав, що Сурков висував умови, які унеможливлювали розгортання миротворчої місії з належним мандатом. Москва наполягала на моделі обмеженої «охоронної» місії, зосередженої виключно на лінії зіткнення, тоді як Вашингтон пропонував місію з повноваженнями на всій окупованій території Донбасу, включно з українсько-російським кордоном, що розглядалося як ключова передумова для врегулювання конфлікту [53].

Кульмінацією українського напрямку діяльності першої адміністрації Трампа став політичний скандал 2019 р., відомий як «Українагейт». Він був пов'язаний із тимчасовим блокуванням Білим домом схваленої Конгресом військової допомоги Україні та спробами пов'язати її розблокування з досягненням внутрішньополітичних цілей президента США. Ці дії призвели до оголошення Палатою представників імпічменту Трампу. Перша стаття імпічменту прямо звинувачувала президента в тому, що він «використав повноваження глави держави з метою тиску на уряд України з вимогою публічно оголосити про розслідування, здатні сприяти його переобранню, завдати шкоди політичним опонентам і вплинути на перебіг президентських виборів у США 2020 року». Хоча 5 лютого 2020 р. Сенат США, у якому переважали республіканці, виправдав президента, «Українагейт» яскраво продемонстрував тенденцію до інструменталізації безпекової допомоги у внутрішньополітичній боротьбі в США. Для України цей епізод означав різке зростання стратегічної невизначеності та політичних ризиків: питання її

безпеки на певний час фактично стало заручником американської внутрішньої політики [54]. Комунікаційний канал «Волкер–Сурков» припинив своє існування у вересні 2019 р., коли Курт Волкер подав у відставку після того, як його ім'я з'явилося у свідченнях і документах, пов'язаних із розслідуванням «Українагейту». Нового спеціального представника Державного департаменту США з питань України призначено не було.

Загалом період правління першої адміністрації Трампа характеризувався тактичною корекцією існуючого курсу, із збереженням певних елементів політики адміністрації Обами, які полягали у підтриманні нестійкого статус-кво на Донбасі та відсутністю дій, здатних загрожувати навіть мінімальною небезпекою прямого або опосередкованого залучення США до російсько-української війни.

Перший рік президентства Джо Байдена (січень 2021 р. – січень 2022 р.) варто розглядати як кульмінацію політики США щодо російсько-української війни напередодні повномасштабної агресії РФ, яка унаочнила її глибинні суперечності. З одного боку, перемога Байдена сприймалася як можливість повернення Сполучених Штатів до більш передбачуваної, ціннісно орієнтованої та інституційно закріпленої зовнішньої політики, що створювало передумови для більш скоординованої і послідовної підтримки України у сфері безпеки й стримування Росії. З іншого боку, кадровий склад нової адміністрації включав чимало представників команди Обами, що забезпечило спадковість підходів демократів до російсько-української війни [55]. Отже, США виявилися нездатними розпочати дії з превентивного стримування Москви, незважаючи на усі ознаки підготовки ЗС РФ до повномасштабної агресії.

Навесні 2021 р. Кремль протестував наміри адміністрації Байдена, здійснивши масштабне нарощування військ біля українських кордонів та в окупованому Криму під приводом «навчань». США оперативно відреагували: рівень готовності військ у Європі було підвищено до статусу «потенційно неминучої кризи». Деескалація напруженості наприкінці квітня виявилася ілюзорною: попри часткове відведення особового складу, Москва залишила ключову військову інфраструктуру та матеріальні запаси поблизу українського кордону, що створило передумови швидкого повторного розгортання сил.

На саміті НАТО в Брюсселі 14 червня 2021 р. союзники підтвердили рішення Бухарестського саміту 2008 р. про те, що Україна в перспективі стане членом Альянсу, водночас наголосивши на необхідності проведення глибоких внутрішніх реформ як умови отримання Плану дій щодо членства [56]. Хоча у підсумковому комюніке підкреслювалося, що Росія не має права вето на розширення НАТО, така позиція в умовах зростання загрози російської повномасштабної інтервенції поглибила стан стратегічної невизначеності для України.

Більш того, попри публічну риторику про підтримку енергетичної безпеки України та критику постачання російських енергоносіїв як інструменту

геополітичного впливу Кремля в Європі, у травні 2021 р. США зняли санкції з оператора газопроводу «Північний потік-2». Це рішення адміністрація Байдена аргументувала прагненням відновити партнерські відносини з ключовим європейським союзником – Німеччиною, а також тим, що на той момент проект перебував на завершальній стадії реалізації.

На тлі цих подій Білий дім намагався демонструвати високий рівень партнерських відносин із Києвом та значення України для нової адміністрації. Так, під час візиту Президента України Володимира Зеленського до Вашингтону у серпні–вересні 2021 р. сторони оприлюднили спільні заяви та підписали низку документів про стратегічне партнерство та поглиблення співпраці, зокрема у сферах безпеки, енергетики та ін. [57]. За підсумками зустрічі Байден наголосив, що стратегічне партнерство між США та Україною досягло рівня, безпрецедентного за усі три десятиліття її незалежності.

Як відповідь на агресивні дії Росії на українському кордоні, Байден вперше з початку конфлікту задіяв механізм «Президентських повноважень на вилучення» (PDA)⁴, схваливши надання Україні пакета безпекової допомоги на суму 60 млн дол. із складів Пентагону [58]. Він включав протитанкові системи *Javelin*, стрілецьку зброю та боєприпаси й почав надходити до України з серпня 2021 р. кількома партіями. Попри символічне значення цього кроку, обсяг і характер допомоги залишалися незначними, жодним чином не відповідали масштабу зростаючих воєнних ризиків, з якими стикалася Україна.

У жовтні 2021 р. Російська Федерація розпочала друге, значно масштабніше нарощування військової присутності навколо України, яке якісно відрізнялося від весняної ескалації. Воно включало розгортання сил на нових оперативних напрямках, зокрема на території Білорусі – з північного напрямку, а також у тимчасово окупованому Криму – з південного. До грудня 2021 р. чисельність російського угруповання навколо України перевищила 100 тис. військовослужбовців, а до лютого 2022 р. сягнула приблизно 190 тис.

У відповідь Сполучені Штати та їхні союзники по НАТО публічно попередили Москву про запровадження «пекельних» та «безпрецедентних» економічних санкцій у разі подальшої ескалації. Росія, своєю чергою, висунула ультимативні вимоги щодо так званих «гарантій безпеки», зокрема юридично зобов'язуючу відмову від вступу України до НАТО та обмеження військової присутності Альянсу у Східній Європі. Відхилення цих вимог Заходом закріпило конфронтаційний характер взаємодії та звузило Вашингтону простір для дипломатичного маневру.

---

⁴ *Presidential Drawdown Authority* – це механізм, закріплений у секції 506 Закону США «Про зовнішню допомогу» (Foreign Assistance Act of 1961), що надає Президенту США право оперативно передавати оборонні товари, послуги та пов'язані ресурси з наявних запасів Міністерства оборони для надання безпекової допомоги іншим державам у відповідь на надзвичайні ситуації, за умов попереднього повідомлення Конгресу.

Попри очевидні ознаки підготовки Росії до війни, Сполучені Штати відмовилися від превентивного стримування агресора, зосередившись на подачі суто символічних дипломатичних сигналів щодо України. 10 листопада 2021 р. було підписано оновлену «Хартію про стратегічне партнерство» між Україною та США (попередня укладена 2008 р.). Документ підтверджував непохитну відданість Вашингтону підтримці суверенітету й територіальній цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів, включно з Кримом та територіальними водами, а також містив посилання на положення Будапештського меморандуму 1994 р. [59]. Закріплені у Хартії політичні запевнення (не плутати із зобов'язаннями) лише доповнили наявний масив декларативних домовленостей, не створивши жодних операційних механізмів військової підтримки чи інструментів реагування у разі агресії. У підсумку сформувалося протиріччя між високим рівнем риторичної та нормативно-політичної підтримки України і відсутністю реального механізму військово-політичних гарантій, що сприяло розповсюдженню хибного відчуття безпеки та недооцінці ризиків експоненціальної ескалації російської агресії.

Навіть після того, як восени 2021 р. розвідка США дійшла висновку про неминучість російського повномасштабного вторгнення, масштаби військової допомоги Україні залишалися мізерними. 23 грудня 2021 р. президент США схвалив другий пакет безпекової допомоги за механізмом PDA на суму 200 млн дол. До нього увійшли переважно ті самі категорії озброєнь і обладнання оборонного типу, які Сполучені Штати надавали Україні протягом попередніх років: стрілецька зброя, боєприпаси, засоби захищеного зв'язку, медичне обладнання, а також 300 протитанкових ракет *Javelin* [58; 60]. Постачання цього пакета було здійснено у січні 2022 р. – за кілька тижнів до початку вторгнення.

Адміністрація Байдена, бажаючи уникнути «втягування у конфлікт» із Путіним, навіть ухвалила рішення призупинити передачу частини допомоги, намагаючись «надати додатковий час дипломатичним зусиллям зі зниження напруженості» і неопублічним спробам стримати вторгнення (наприклад, під час переговорів директора ЦРУ Вільяма Бернса з російським керівництвом в Москві) [10].

У результаті військова підтримка України залишалася мінімальною за обсягами та номенклатурою до самого початку вторгнення. Питання постачання важкого наступального та високотехнологічного оборонного озброєння – сучасних систем протиповітряної оборони, важкої артилерії, танків, далекобійних ударних засобів чи бойових літаків – у 2014–2021 рр. офіційним Вашингтоном як реальна опція взагалі не розглядалося.

Політика адміністрації Байдена напередодні повномасштабного вторгнення в Україну виявилася повністю провальною щодо стримування Росії від нападу, оскільки вона не створила неприйнятних для Кремля ризиків і не ґрунтувалася на діях, які б свідчили про наміри США застосувати військову силу [7]. Своєю

млявою реакцією, що межувала з бездіяльністю, під час вторгнень РФ в Грузію 2008 р. та в Україну 2014 р., Вашингтон надихнув Кремль на нову авантюру.

Вашингтон і союзники надсилали суперечливі сигнали, які сприймалися Москвою як небажання Заходу за будь-яких обставин йти на пряме або опосередковане втручання у війну заради України. США прогнозували широкомасштабне вторгнення, але відмовлялись належною мірою озброїти потенційну жертву агресії для його запобігання, що породжувало фундаментальну суперечність між точністю прогнозування загрози та відмовою використати інструменти її стримування.

Поглиблювалася стратегічна невизначеність щодо євроатлантичної інтеграції України. Попри зростаючу загрозу з боку Росії, НАТО/США так і не змогли надати Україні дорожньої карти до членства в Альянсі (ПДЧ). Уникнення запрошення до членства, збереження риторики «партнерства», а не «інтеграції», розглядалося Москвою як непрямий, але вагомий сигнал неготовності Заходу брати на себе ризики колективної оборони країни.

Такий саме ефект мали публічні заяви президента Байдена про те, що введення американських військ в Україну «не розглядається». Виключення самої можливості прямої військової конфронтації з США зняло для Кремля найвагоміший фактор ризику, який міг би вплинути на стратегічні розрахунки Путіна. Більш того, відсутність чітких публічних сигналів щодо готовності США забезпечити Україну масштабною фінансовою та військовою допомогою ще до вторгнення суттєво послабила потенційний стримувальний ефект цієї політики. Рішення Вашингтона відкликати американських військових радників і перенести посольство США з Києва до Львова розглядалося Кремлем як символічний жест відступу перед обличчям загрози. Росіяни розцінювали ці кроки як підготовку не до відсічі агресії, а до управління наслідками можливої поразки України [61, с. 61–62].

Попри наявність достовірних розвідувальних даних про неминучість широкомасштабного вторгнення, адміністрація Байдена зволікала з наданням Україні сучасних систем озброєнь у достатніх обсягах. Порційне й обмежене постачання, яке зосереджувалося переважно на легких протитанкових засобах, створювало у Кремля враження, що Захід після вторгнення не піде на суттєве підвищення обороноздатності України. Це, у свою чергу, знижувало очікувані для Путіна втрати від агресії та підштовхувало до ухвалення ним рішення про реалізацію силового сценарію.

З погляду адміністрації Байдена, її політика була найкращою з доступних варіантів управління кризою, який передбачав не запобігання вторгненню, а уникнення прямої війни між НАТО і Росією за одночасної підготовки до швидкої, скоординованої та масштабної невоєнної відповіді Заходу на російську агресію. Вона дійсно містила елементи, які згодом виявилися ефективними для забезпечення підтримки опору України після початку повномасштабного наступу РФ.

По-перше, відбувалося згуртування Західної коаліції, спрямованена збереження союзницької єдності навколо спільної позиції щодо Росії з метою забезпечення єдиної, потужної й скоординованої відповіді на агресію. Саме попередня інтенсивна дипломатична робота та поглиблений обмін розвідувальною інформацією між союзниками зробили можливими санкції проти РФ, запроваджені після 24 лютого 2022 р., а згодом і надання Україні військової, економічної та фінансової допомоги.

По-друге, своєчасне безпрецедентне розсекречення розвідувальних даних про підготовку Росії до вторгнення істотно обмежило здатність Кремля створити переконливий *casus belli*, щоб за його допомогою маніпулювати громадською думкою на Заході. Світове співтовариство було завчасно поінформоване про загрозу, а вторгнення Росії набуло чіткого статусу неспровокованої та невинуватої агресії в очах більшості держав-членів ООН. Це, у свою чергу, забезпечило широку міжнародну підтримку України та легітимізувало подальше нарощування постачання озброєнь.

По-третє, хоча обмеженість військової допомоги до 24 лютого 2022 р. заслуговує гострої критики, але варто визнати, що системи, які були передані в останню мить США та союзниками, виявилися необхідними у перші тижні війни. Протитанкові комплекси *Javelin* та переносні зенітні ракетні комплекси *Stinger* (надані Литвою, Латвією), *NLAW* (надані Великою Британією) дали змогу Україні ефективно знищувати російські бронетехніку та гвинтокрили, допомогли зірвати початковий план «бліцкригу», зокрема наступ на Київ. З погляду Вашингтона, ці системи становили «оптимальний мінімум»: вони були достатньо ефективними для завдання значних втрат агресору, але не могли бути інтерпретовані Москвою як військова провокація з боку США чи НАТО.

Форми та обсяги безпекової допомоги. З 2014 р. по жовтень 2021 р. США надали Україні допомогу у сфері безпеки та підтримки Збройних Сил на загальну суму понад 2,5 млрд дол. Це фінансування здійснювалося через кілька ключових американських інституцій, зокрема Державний департамент США, Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та Міністерство оборони США [23, р. 33].

Упродовж 2015–2020 фінансових років двосторонні асигнування Державного департаменту США та USAID для України в середньому становили близько 418 млн дол. на рік. Зокрема, ці кошти включали фінансування, надане в межах програми «Іноземного військового фінансування» (FMF). Зокрема, за адміністрації Трампа Україні через цю програму було продано загалом 360 комплексів *Javelin*. У 2021 фінансовому році загальний обсяг цих асигнувань зріс до приблизно 464 млн дол., з яких близько 115 млн дол. припало на програму FMF [23, р. 32].

Ключовим інструментом безпекової допомоги, що координувався Міністерством оборони США, стала «Ініціатива зі сприяння безпеці України» (USAI). Упродовж 2016–2021 фінансових років Конгрес США асигнував на

реалізацію цієї програми понад 1,3 млрд дол. Починаючи з 2021 р., додаткові обсяги допомоги стали надходити також через механізм «Президентських повноважень на вилучення» (PDA): протягом 2021 р. Україні було надано два пакети допомоги загальною вартістю 260 млн дол. [62].

Станом на 2016 р. Україна посідала шосте місце у світі за обсягами військової допомоги США та перше – серед європейських держав [26]. Після виходу США з Афганістану в серпні 2021 р. Україна піднялася ще вище у глобальному рейтингу отримувачів американської безпекової підтримки. Втім, попри цю висхідну динаміку, до початку повномасштабного вторгнення РФ Україна так і не набула пріоритетного зовнішньополітичного значення для Вашингтону.

Висновки

Причиною нездатності США попередити повномасштабний напад Росії на Україну 2022 р. була хронічна відмова Вашингтона протягом усього розглянутого періоду визнати стратегічну вагу нашої країни як наріжного каменю системи європейської, американської та світової безпеки. Водночас стратегічна короткозорість Білого дому призвела до самозасліплення, нездатності бачити наміри, мотиви і спроможності Кремля, повністю ігноруючи реалії зовнішньої політики РФ, яка була продовженням внутрішньої політики тоталітарної диктатури. Протягом перших десяти місяців перебування при владі адміністрація Байдена намагалася вибудувати «запобіжники», виходячи з припущення, що з Путіним можна взаємодіяти, якщо вдаватися до безініціативної політики уникнення «надмірних провокуючих» дій.

Підґрунтям хибного тлумачення Сполученими Штатами російської агресії, на думку американського історика Майкла Кімміджа, стали три поширені оцінки російської сили:

- що вона може застосовуватися переважно на периферії – в Африці чи на Близькому Сході, – але не для великої війни в Європі;
- що Росія не буде ані готовою, ані здатною відрізати себе від західних економік;
- що Росія не матиме достатньої суспільної згуртованості, дипломатичної спроможності, оборонно-промислового потенціалу чи політичної волі для ведення тривалої війни проти України.

Первинна розвідувальна інформація – ознаки підготовки Путіна до війни – почала підважувати частину цих оцінок вже на початку осені 2021 р. Водночас на політику США впливали хибні прогнози розвідувальних служб про швидку поразку України в разі масштабного вторгнення. Третя з наведених оцінок, продовжувала визначати мислення у Вашингтоні навіть після початку війни [7].

Росії вдалося посягти сумніви щодо своїх справжніх намірів – значно більшою мірою серед європейських країн, ніж у Сполучених Штатах. Нарощуючи війська поблизу України та супроводжуючи це ультимативними вимогами до НАТО взимку 2021–2022 рр., Путін створював враження, що

військова підготовка восени 2021 р. була черговим блефом (як і навесні того ж року), а концентрація військ на кордонах України – не більше, ніж інструмент тиску для отримання поступок від Заходу. Станом на ранок 24 лютого 2022 р. керівництво більшості європейських держав були введені в оману.

Загальним рефреном у Європі було уявлення про немислимість великої війни на континенті. У Вашингтоні також намагалися на ходу наздоганяти події, які ще за шість місяців до того видавалися невірогідними. За наявності політичної волі у попереднє десятиліття можна було б вибудувати військову інфраструктуру стримування, здатну відвернути російське вторгнення в Україну. Натомість військову допомогу довелося терміново перекидати Україні в хаотичні тижні безпосередньо перед вторгненням. Хоча ця допомога й відіграла важливу роль у збереженні української державності, вона не змогла запобігти окупації Росією частини української території, масштабному руйнуванню інфраструктури та глибокому економічному спаду.

Цілком імовірно, що Путін сприймав сигнали Байдена щодо України як блеф. Якби він мав повну інформацію про обсяги та тривалість військової підтримки, яку Сполучені Штати та їхні союзники зрештою нададуть Україні, це могло б змусити його переглянути рішення про вторгнення. Адміністрація Байдена мала чіткої жорстко продемонструвати готовність до довготривалої військової підтримки України, давши зрозуміти, що реакція Заходу матиме не лише економічний, а й військовий характер. Але цього не сталося.

На основі стратегічних прорахунків сформувалася позиція США у 2022 р.: Росія не має бути прямо атакована; Росія не має бути повністю переможена. Передбачалося: війна в Україні стане для Росії настільки виснажливою та безперспективною, що вона буде змушена відступити й утриматися від подальшої агресії проти Європи [7]. Однак за чотири роки війни Захід так і не зібрав достатніх сил, щоб примусити Кремль відступити.

Список використаних джерел та літератури

1. Потехін О., Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. Київ: Дух і Літера, 2023. 552 с.
2. Потехін О. Політичний реалізм в США як ідеологія заперечення підтримки України під час російсько-української війни. *Американська історія та політика*. 2025. № 20. С. 38–50. URL: <https://surl.li/bdmppx>
3. Kirshner J. *An Unwritten Future. Realism and Uncertainty in World Politics*. Princeton: Princeton University Press, 2022. 336 p.
4. Kirchick J. How the Anti-war Camp Went Intellectually Bankrupt. *The Atlantic*. September 29, 2022. URL: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2022/09/anti-war-camp-intellectually-bankrupt/671576/>
5. Karatnycky A. The Long, Destructive Shadow of Obama's Russia Doctrine. *Foreign Policy*. July 11, 2023. URL: <https://foreignpolicy.com/2023/07/11/obama-russia-ukraine-war-putin-2014-crimea-georgia-biden/>
6. Vindman A. *The Folly of Realism: How the West deceived itself about Russia and betrayed Ukraine*. New York: Public Affairs, 2025. 304 p.

7. Kimmage M. The Failure to Deter: US Policy toward Ukraine and Russia from the End of the Cold War until February 24, 2022. In: *War in Ukraine: Conflict, Strategy, and the Return of a Fractured World* / Ed. by Hal Brands. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2024. P. 71–82.
8. Kimmage M. Collisions. The Origins of the War in Ukraine and the New Global Instability. New York: Oxford University Press, 2024. 282 p.
9. Motyl A. J. The surrealism of realism: Misreading the War in Ukraine. *World Affairs*. 2015. Vol. 177. No. 5. P. 75–84.
10. Schake K. US Strategy in Ukraine. In: *War in Ukraine: Conflict, Strategy, and the Return of a Fractured World* / Ed. by Hal Brands. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2024. P. 156–173.
11. Fishel E. M. The Moscow Factor: US Policy Towards Sovereign Ukraine and the Kremlin. Cambridge, MA: Harvard Ukraine Research Institute, 2022. 307 p.
12. D’Anieri P. Ukraine and Russia. From Civilized Divorce to Uncivil War. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 282 p.
13. Lissner R. America’s Quasi Alliances. How Washington Should Manage Its Most Complicated Relationships. *Foreign Affairs*. November 14, 2025. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/americas-quasi-alliances>
14. Poznansky M., Wohlforth W. C. The Real Risks of Escalation in Ukraine. *Foreign Affairs*. January 3, 2025. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/real-risks-escalation-ukraine>
15. Pifer S. The Eagle and the Trident. U.S. – Ukraine Relations in Turbulent Times. Washington, D.C.: Brookings Institution, 2017. 374 p.
16. Потехін О.В. Світовий порядок за Ф.Д. Рузвельтом та його руйнація. *Проблеми всесвітньої історії*. 2025. № 2 (30). С. 70–103.
17. Kramer D. Action, not words, needed for Ukraine. *The Washington Post*. April 21, 2014. URL: https://www.washingtonpost.com/opinions/action-not-words-needed-for-ukraine/2014/04/21/046a783e-c968-11e3-93eb-6c0037dde2ad_story.html
18. Kramer D.J. Back to Containment: Dealing with Putin’s Regime. Washington, D.C.: The McCain Institute for International Leadership, 2017. 189 p.
19. Goldberg J. The Obama Doctrine. *The Atlantic*. April 2016. URL: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/#3>
20. Pifer S., Herbst J. The Obama Doctrine and Ukraine. *The National Interest*. March 16, 2016. URL: <https://nationalinterest.org/feature/the-obama-doctrine-ukraine-15505>
21. Statement by the President. *The White House: President Barack Obama – Speeches & Remarks*. August 28, 2014. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/08/28/statement-president>
22. Secretary of Defense Chuck Hagel and CNN Correspondent Jim Sciutto. *U.S. Department of War*. September 3, 2014. URL: <https://surli.cc/gwkjou>
23. Ukraine: Background, Conflict with Russia, and U.S. Policy. *Congressional Research Service*. October 5, 2021. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R45008>
24. Відключення банків Росії від SWIFT: реальність чи нездійсненні наміри? *Голос Америки*. 26 вересня 2014. URL: <https://www.holosameryky.com/a/swift-russia-senators/2463489.html>
25. Background Briefing by Senior Administration Officials on Ukraine. *The White House. Office of the Press Secretary*. March 17, 2014. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/03/17/background-briefing-senior-administration-officials-ukraine>
26. Гетьманчук А. Аудит зовнішньої політики: Україна–США. Київ: Дискусійна записка, 2016. 39 с. URL: <https://surli.lu/sqpgsl>
27. Socor V. Surkov-Nuland Talks on Ukraine: A Nontransparent Channel (Part One). *The Jamestown Foundation*. May 27, 2016. URL: <https://bit.ly/3VUKVka>

28. H.R.4152 – Support for the Sovereignty, Integrity, Democracy, and Economic Stability of Ukraine Act of 2014. 113th Congress (2013–2014). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/house-bill/4152/text>
29. H.R.5859 – UkraineFreedomSupportActof 2014. 113th Congress (2013–2014). *Congress.gov*. URL: <https://surl.li/pqlmqd>
30. National Security Strategy of the United States of America. February 2015. *The White House*. URL: https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy_2.pdf
31. Steinhauer J., Herszenhorn D. Defying Obama, Many in Congress Press to Arm Ukraine. *The New York Times*. June 11, 2015. URL: <https://nyti.ms/3y7OP1N>
32. Schrec C. A Bipartisan Cause In Washington: Arming Ukraine Against Russia. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. March 12, 2015. URL: <https://www.rferl.org/a/us-bipartisan-support-for-arming-ukraine/26896652.html>
33. Обама фактично запровадив ембарго на зброю для України – конгресмен. *Голос Америки*. 4 березня 2015. URL: <https://www.holosameryky.com/a/smith-obama-embargo-arms-for-ukraine/2667798.html>
34. Daalder I., Flournoy M., Herbst J., Lodal J., Stavridis J., Wald C., Pifer S., and Talbott S. Preserving Ukraine’s Independence, Resisting Russian Aggression: What the United States and NATO Must Do. *Brookings Institute*. February 1, 2015. URL: <https://www.brookings.edu/articles/preserving-ukraines-independence-resisting-russian-aggression-what-the-united-states-and-nato-must-do/>
35. H.Res.162 – Calling on the President to provide Ukraine with military assistance to defend its sovereignty and territorial integrity. 114th Congress (2015–2016). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-resolution/162/text>
36. National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2016 includes \$300 millions for Ukrainian military. *Embassy of Ukraine to the United States of America*. October 07, 2015. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/en/news/40735-skhalenij-senatom-byudzhet-pentagonu-na-2016-r-peredbachaje-vijsykovu-dopomogu-ukrajini-v-obsyazi-300-mln-dol-ssha>
37. US forces begin training Ukraine soldiers. *Deutsche Welle*. April 20, 2015. URL: <https://www.dw.com/en/us-paratroopers-begin-training-ukraine-national-guard-soldiers/a-18394930>
38. Barnes J., Tubold G. US to Ship Modified Radar Systems to Ukraine. *Atlantic Council*. October 22, 2015. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/us-to-ship-modified-radar-systems-to-ukraine/>
39. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2016. 114th Congress (2015–2016). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/1356/text>
40. Трамп пообіцяв розглянути визнання Криму російським і зняття санкцій щодо Москви. *Radio Свобода*. 27 липня 2016. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/27884941.html>
41. National Security Strategy of the United States of America. December 2017. *The White House*. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>
42. U.S. State Department Approves 'Javelin' Missile Sale To Ukraine. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. March 02, 2018. URL: <https://www.rferl.org/a/us-state-department-approves-javelin-anti-tank-missile-sale-ukraine/29072069.html>
43. США мають дозволити Україні використовувати "Джавеліни" на передовій – Карпенгер. *Голос Америки*. 3 травня 2018. URL: <https://surl.li/ipwjvq>
44. H.R.3364 – Countering America’s Adversaries Through Sanctions Act. 115th Congress (2017–2018). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/3364/text>
45. Crimea Declaration. Press Statement. Michael R. Pompeo, Secretary of State. July 25, 2018. *U.S. Department of State*. URL: <https://2017-2021.state.gov/crimea-declaration/>

46. S.Res.709 – A resolution condemning Russia's provocative actions in the Kerch Strait against the Ukrainian navy. 115th Congress (2017–2018). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-resolution/709>
47. H.Res.1162 – Expressing the sense of the House of Representatives with respect to Ukraine, and for other purposes. 115th Congress (2017–2018). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-resolution/1162/text/eh>
48. S.Res.74 – A resolution marking the fifth anniversary of Ukraine's Revolution of Dignity by honoring the bravery, determination, and sacrifice of the people of Ukraine during and since the Revolution, and condemning continued Russian aggression against Ukraine. 116th Congress (2019–2020). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-resolution/74/text/ats>
49. Американські катери офіційно ввійшли до українського флоту з назвами міст Донбасу. *Zbruc*. 14.11.2019. URL: <https://zbruc.eu/node/93531>
50. National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020. December 20, 2019. *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/116/plaws/publ92/PLAW-116publ92.pdf>
51. США продадуть Україні 16 військових катерів і обладнання на 600 млн доларів. *Дзеркало тижня*. 18 червня 2020. URL: https://zn.ua/ukr/WORLD/ssha-prodadut-ukrayini-16-viyskovih-kateriv-i-obladnannya-na-600-mln-dolariv-351332_.html
52. Пентагон замовив для України два катери Mk VI за 20 млн доларів. *Defense Express*. 6 січня 2021. URL: <https://surl.lu/wxwbff>
53. Капсамун І. Про «паралельний трек». *День*. 28 серпня 2017. URL: <https://old.day.kyiv.ua/uk/article/tema-dnya-podrobyci/pro-paralelnyy-trek>
54. Гетьманчук А. Українагейт для Трампа. *Центр «Нова Європа»*. 26 вересня 2019. URL: <https://neweurope.org.ua/media-post/ukrayinagejt-dlya-trampa/>
55. Rogin J. Meet Biden's new foreign policy team – same as Obama's old foreign policy team. *The Washington Post*. January 5, 2021. URL: <https://surl.li/ydffgr>
56. Brussels Summit Communiqué. June 14, 2021. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2021/06/14/brussels-summit-communication>
57. Баркар Д. Візит президента України до США. Як оцінювати зустріч Зеленського з Байденом? *Радіо Свобода*. 2 вересня 2021. URL: <https://surl.li/hpgwuc>
58. U.S. Security Assistance to Ukraine. *Congressional Research Service*. February 9, 2022. URL: https://www.congress.gov/crs_external_products/IF/PDF/IF12040/IF12040.1.pdf
59. Хартія стратегічного партнерства Україна–США. *Міністерства закордонних справ України*. 10 листопада 2021. URL: <https://mfa.gov.ua/news/hartiya-strategichnogo-partnerstva-ukrayina-ssha>
60. Gould J., Altman H. Pentagon reveals info on \$200M military aid to Ukraine, including more Javelins. *Defense News*. January 26, 2022. URL: <https://surl.lu/izosxw>
61. Кілкален Д., Мілз Г. Мистецтво війни і миру. Про наш вибір, коли у світі війна / Пер. з англійської Наталі Комарової. Київ: Дух і літера, 2025. 360 с.
62. U.S. Security Assistance to Ukraine. *Congress.gov*. May 22, 2024. URL: https://www.congress.gov/crs_external_products/IF/HTML/IF12040.html

References

1. Potiekhin, O., & Klymenko, Yu. (2023). *Neopolityka proty bezpeky: soiuznytske stryuvannia ahresiiv Yevropi XX – pochatku XXI st.* Kyiv: Dukh iLitera. [In Ukrainian].
2. Potiekhin, O. (2025). Politychnyi realizm v SShA yak ideolohiia zaperechennia pidtrymky Ukrainy pidchas rosiisko-ukrainskoi viiny. *Amerykanska istoriia ta polityka*, 20, pp. 38–50. [Online]. Available from: <https://surl.li/bdmppx> [In Ukrainian].
3. Kirshner, J. (2022). *An Unwritten Future. Realism and Uncertainty in World Politics*. Princeton: Princeton University Press. [In English].

4. Kirchick, J. (2022, September 29). How the Anti-war Camp Went Intellectually Bankrupt. *The Atlantic*. [Online]. Available from: <https://surl.li/mjbgds> [In English].
5. Karatnycky, A. (2023, July 11). The Long, Destructive Shadow of Obama's Russia Doctrine. *Foreign Policy*. [Online]. Available from: <https://foreignpolicy.com/2023/07/11/obama-russia-ukraine-war-putin-2014-crimea-georgia-biden/> [In English].
6. Vindman, A. (2025). *The Folly of Realism: How the West deceived itself about Russia and betrayed Ukraine*. New York: Public Affairs. [In English].
7. Kimmage, M. (2024). The Failure to Deter: US Policy toward Ukraine and Russia from the End of the Cold War until February 24, 2022. In: H. Brands (Ed.), *War in Ukraine: Conflict, Strategy, and the Return of a Fractured World*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, pp. 71–82. [In English].
8. Kimmage, M. (2024). *Collisions. The Origins of the War in Ukraine and the New Global Instability*. New York: Oxford University Press. [In English].
9. Motyl, A. J. (2015). The surrealism of realism: Misreading the War in Ukraine. *World Affairs*, 177 (5), pp. 75–84. [In English].
10. Schake, K. (2024). US Strategy in Ukraine. In: H. Brands (Ed.), *War in Ukraine: Conflict, Strategy, and the Return of a Fractured World*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, pp. 156–173. [In English].
11. Fishel, E.M. (2022). *The Moscow Factor: US Policy Towards Sovereign Ukraine and the Kremlin*. Cambridge, MA: Harvard Ukraine Research Institute. [In English].
12. D'Anieri, P. (2019). *Ukraine and Russia. From Civilized Divorce to Uncivil War*. Cambridge: Cambridge University Press. [In English].
13. Lissner, R. (2025, November 14). America's Quasi Alliances. How Washington Should Manage Its Most Complicated Relationships. *Foreign Affairs*. [Online]. Available from: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/americas-quasi-alliances> [In English].
14. Poznansky, M., & Wohlforth, W. (2025, January 3). The Real Risks of Escalation in Ukraine. *Foreign Affairs*. [Online]. Available from: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/real-risks-escalation-ukraine> [In English].
15. Pifer, S. (2017). *The Eagle and the Trident. U.S. – Ukraine Relations in Turbulent Times*. Washington, D.C.: Brookings Institution. [In English].
16. Potiekhin, O.V. (2025). Svitovyi poriadok za F.D. Ruzveltom ta yoho ruina. *Problemy vsesvitnoi istorii*, 2 (30), pp. 70–103. [In Ukrainian].
17. Kramer, D. (2014, April 21). Action, not words, needed for Ukraine. *The Washington Post*. [Online]. Available from: <https://surl.li/ncatpz> [In English].
18. Kramer, D. (2017). *Back to Containment: Dealing with Putin's Regime*. Washington, D.C.: The McCain Institute for International Leadership. [In English].
19. Goldberg, J. (2016, April). The Obama Doctrine. *The Atlantic*. [Online]. Available from: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/#3> [In English].
20. Pifer, S., & Herbst, J. (2016, March 16). The Obama Doctrine and Ukraine. *The National Interest*. [Online]. Available from: <https://nationalinterest.org/feature/the-obama-doctrine-ukraine-15505> [In English].
21. *Statement by the President*. (2014, August 28). *The White House: President Barack Obama – Speeches & Remarks*. [Online]. Available from: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/08/28/statement-president> [In English].
22. *Secretary of Defense Chuck Hagel and CNN Correspondent Jim Sciutto* (2014, September 3). U.S. Department of War. [Online]. Available from: <https://surl.li/nofgzn> [In English].
23. Ukraine: Background, Conflict with Russia, and U.S. Policy (2021, October 5). *Congressional Research Service*. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/crs-product/R45008> [In English].

24. Vydkliuchennia bankiv Rosii vid SWIFT: realnist chy nezdijsnenni namiry? (2014, 26 Veresnia). *Holos Ameryky*. [Online]. Available from: <https://www.holosameryky.com/a/swift-russia-senators/2463489.html> [In Ukrainian].
25. Background Briefing by Senior Administration Officials on Ukraine (2014, March 17). *Obama White House*. [Online]. Available from: <https://surl.li/dchuve> [In English].
26. Hetmanchuk, A. (2016). *Audyt zovnishnoi polityky: Ukraina-SShA*. Kyiv: Discussion Paper. [Online]. Available from: <https://surl.li/jdggkig> [In Ukrainian].
27. Socor, V. (2016, May 27). Surkov-Nuland Talks on Ukraine: A Nontransparent Channel. *The Jamestown Foundation*. [Online]. Available from: <https://bit.ly/3VUKVKA> [In English].
28. *H.R.4152 – Support for the Sovereignty, Integrity, Democracy, and Economic Stability of Ukraine Act*. (2014). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/house-bill/4152/text> [In English].
29. *H.R.5859 – Ukraine Freedom Support Act*. (2014). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/house-bill/5859/text/statute?statuteId=45437> [In English].
30. *National Security Strategy of the United States of America*. (2015). Obama White House. [Online]. Available from: <https://surl.li/hcdaxm> [In English].
31. Steinhauer, J., & Herszenhorn, D. (2015, June 11). Defying Obama, Many in Congress Press to Arm Ukraine. *The New York Times*. [Online]. Available from: <https://nyti.ms/3y7OP1N> [In English].
32. Schreck, C. (2015, March 12). A Bipartisan Cause In Washington: Arming Ukraine Against Russia. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. [Online]. Available from: <https://surl.li/jcvlya> [In English].
33. Obama faktychno zaprovadyv embarho na zbroiu dlia Ukrainy – konhresmen. (2015, 4 Bereznya). *Holos Ameryky*. [Online]. Available from: <https://surl.li/ykpyno> [In Ukrainian].
34. Daalder, I., et al. (2015, February 1). Preserving Ukraine's Independence, Resisting Russian Aggression: What the United States and NATO Must Do. *Brookings Institution*. [Online]. Available from: <https://www.brookings.edu/articles/preserving-ukraines-independence-resisting-russian-aggression-what-the-united-states-and-nato-must-do/> [In English].
35. *H.Res.162 – Calling on the President to provide Ukraine with military assistance to defend its sovereignty and territorial integrity*. (2015). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-resolution/162/text> [In English].
36. National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2016 includes \$300 millions for Ukrainian military. (2015, October 7). *Embassy of Ukraine to the USA*. [Online]. Available from: <https://surl.li/eobpti> [In English].
37. US forces begin training Ukraine soldiers. (2015, April 20). *Deutsche Welle*. [Online]. Available from: <https://www.dw.com/en/us-paratroopers-begin-training-ukraine-national-guard-soldiers/a-18394930> [In English].
38. Barnes, J., & Tubold, G. (2015, October 22). US to Ship Modified Radar Systems to Ukraine. *Atlantic Council*. [Online]. Available from: <https://surl.li/igbpzx> [In English].
39. *National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2016*. (2015, November 25). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/1356/text> [In English].
40. Trump poobitsiav rozhljaduty vyznannia Krymu rosiiskym i zniattia sanktsiishchodo Moskvy. (2016, 27 Lypnia). *Radio Svoboda*. [Online]. Available from: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/27884941.html> [In Ukrainian].
41. *National Security Strategy of the United States of America*. (2017). Trump White House. [Online]. Available from: <https://surl.li/zzkmfq> [In English].
42. U.S. State Department Approves 'Javelin' Missile Sale To Ukraine. (2018, March 2). *Radio Free Europe/Radio Liberty*. [Online]. Available from: <https://www.rferl.org/a/us-state-department-approves-javelin-anti-tank-missile-sale-ukraine/29072069.html> [In English].

43. SSHA maiut dozvoluyty Ukraini vykorystovuvaty "Dzhaveliny" naperedovii – Karperter. (2018, 3 Travnia). *Holos Ameryky*. [Online]. Available from: <https://www.holosameryky.com/a/javeliny-na-peredovij/4376112.html> [In Ukrainian].
44. *H.R.3364 – Countering America’s Adversaries Through Sanctions Act*. (2017). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://surl.li/jdhmbz> [In English].
45. *Crimea Declaration*. (2018, July 25). U.S. Department of State. [Online]. Available from: <https://2017-2021.state.gov/cremea-declaration/> [In English].
46. *S.Res.709 – A resolution condemning Russia’s provocative actions in the Kerch Strait against the Ukrainian navy*. (2018). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-resolution/709> [In English].
47. *H.Res.1162 – Expressing the sense of the House of Representatives with respect to Ukraine*. (2018). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-resolution/1162/text/eh> [In English].
48. *S.Res.74 – A resolution marking the fifth anniversary of Ukraine’s Revolution of Dignity*. (2019). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-resolution/74/text/ats> [In English].
49. Amerykanski kateri ofitsiino vviishly do ukrainskoho flotu z nazvamy mist Donbasu. (2019, 14 Lystopada). *Zbruc*. [Online]. Available from: <https://zbruc.eu/node/93531> [In Ukrainian].
50. *National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020*. (2019, December 20). Congress.gov. [Online]. Available from: <https://www.congress.gov/116/plaws/publ92/PLAW-116publ92.pdf> [In English].
51. SShA prodadut Ukraini 16 viiskovykh kateriv i obladnannia na 600 mln dolariv. (2020, 18 Chervnia). *Dzerkalo Tyzhnia*. [Online]. Available from: <https://surl.lu/owcfib> [In Ukrainian].
52. Pentahon zamovyv dlia Ukrainy dva kateri Mk VI za 20 mln dolariv. (2021, 6 Sichnia). *Defense Express*. [Online]. Available from: <https://surl.lu/iaztkc> [In Ukrainian].
53. Kapsamun, I. (2017, 28 Serpnia). Pro “paralelnyi trek”. *Den*. [Online]. Available from: <https://old.day.kyiv.ua/uk/article/tema-dnya-podrobyci/pro-paralelnyy-trek> [In Ukrainian].
54. Hetmanchuk, A. (2019, 26 Veresnia). Ukrainageit dlia Trampa. *Tsentr “Nova Yevropa”*. [Online]. Available from: <https://surl.li/oimolq> [In Ukrainian].
55. Rogin, J. (2021, January 5). Meet Biden’s new foreign policy team – same as Obama’s old foreign policy team. *The Washington Post*. [Online]. Available from: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/01/05/meet-bidens-new-foreign-policy-team-same-obamas-old-foreign-policy-team/> [In English].
56. *Brussels Summit Communiqué*. (2021, June 14). [Online]. Available from: [In English].
57. Barkar, D. (2021, 2 Veresnia). Vizyt prezidenta Ukrainy do SShA. Yak otsiniuvaty zustrich Zelenskoho z Baidenom? *Radio Svoboda*. [Online]. Available from: <https://surl.li/edbyzj> [In Ukrainian].
58. U.S. Security Assistance to Ukraine. (2022, February 9). *Congressional Research Service*. [Online]. Available from: <https://surl.lu/lmoodp> [In English].
59. Khartiia stratehichnoho partnerstva Ukraina-SShA. (2021, 10 Lystopada). *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. [Online]. Available from: <https://mfa.gov.ua/news/hartiya-strategichnogo-partnerstva-ukrayina-ssha> [In Ukrainian].
60. Gould, J., & Altman, H. (2022, January 26). Pentagon reveals info on \$200M military aid to Ukraine, including more Javelins. *Defense News*. [Online]. Available from: <https://www.defensenews.com/congress/2022/01/25/200m-in-javelins-other-anti-armor-systems-grenade-launchers-and-more-to-ukraine-dod/> [In English].
61. Kilcullen, D., & Mills, G. (2025). *Mystetstvo viiny i myru. Pro nash vybir, koly u sviti viina*. Kyiv: Dukh I Litera. [In Ukrainian].
62. U.S. Security Assistance to Ukraine. (2024, May 22). *Congressional Research Service*. [Online]. Available from: <https://surl.cc/gvcsc> [In English].

Potiekhin O., Lushchak V. U.S. Policy Toward Ukraine: On the Path to Russia's Full-Scale Invasion (February 2014 – February 2022)

The policy of the Obama administration toward the Russo-Ukrainian war established a strategic course that, despite tactical adjustments, was largely preserved during the presidencies of Donald Trump and Joseph Biden, up until the outbreak of the full-scale invasion. This course was based on the acceptance of the doctrine of Russia's "escalation dominance" and on the provision of security assistance that was limited in scope and defensive in nature.

Domestic political and interagency debates in Washington regarding assistance to Ukraine were effectively reduced to the narrow issue of supplying Javelin anti-tank missile systems. This focus obstructed a systematic discussion of other military capabilities critically important for Ukraine – above all, air and missile defense systems, main battle tanks, fighter aircraft, and long-range strike capabilities.

The sanctions imposed to raise the "cost" of aggression for Moscow failed to generate a meaningful deterrent effect. In strategic terms, this model of pressure did not reduce Russia's incentives for escalation, as it was perceived by the Russian leadership as an acceptable and manageable price for pursuing priority geopolitical objectives.

The disengagement of the United States from the Minsk process not only strengthened the negotiating positions of the Russian Federation but also exposed a fundamental contradiction in American leadership in Europe. A gap emerged between Washington's declared role as a guarantor of European security and its actual avoidance of responsibility for resolving the most significant security crisis in the region since the end of the Cold War.

The deterrence policy pursued by the Biden administration on the eve of Russia's full-scale invasion proved ineffective as a tool for preventing aggression, as it failed to alter Putin's strategic determination to resort to the use of force. At the same time, it was relatively successful as a crisis-management mechanism: it ensured the rapid consolidation of the West and created the institutional and political foundations for large-scale, coordinated international support for Ukraine after 24 February 2022.

Keywords: Russia–Ukraine War, U.S. Administration, U.S. Congress, sanctions, security assistance, deterrence, escalation, Minsk process, European security.